

e-manet

üç aylık elektronik Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisi
Sayı 23 – Ocak-Mart 2011

DÜŞÜNCE

Li-derkenar: Yararlanmaz mısınız?

Chuck Faroe

3

Edwin Thiele İbrani Kralların Gizemli Tarihini Nasıl Çözdü?

J.M. Diener

5

KİTAP

Günümüz İsrail'i Hakkında Ne Düşünmeli, Neye İnanmalıyız?

Ken Wiest

11

TARİH

Tarifsiz Huzur

Dane Ortlund

15

HİZMET

Dul Kadının Gücü

Susan Craig

16

KAYNAK

Kitap İncelemesi: Onur, Hamilik, Hısrımlık ve Arınma

Ken Wiest

18

“Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere emanet et.”

– 2. Timoteos 2:2

e-manet

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. e-manet’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine iletebilirsiniz.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Li-derkenar

Yararlanmaz mısınız?

✍️ Chuck Faroe

Farz edelim bir yakınınıza en ileri teknoloji ürünü bir cep telefonu hediye ettiniz. Hediye sahibinin bu telefonla konuşabilir, mesajlaşabilir, yüksek çözünürlüklü fotoğraf ve video çekebilir, İnternet'e ve Facebook'a girebilir, bütün hesaplarda işlem yapabilir, alışveriş yapabilir, navigasyon cihazı olarak kullanabilir, lokanta veya dükkan bulabilir, iş için sunum ve tablo hazırlayabilir ve daha neler neler yapabilir!

Ama tuhaftır ki, telefonun yeni sahibi yalnızca birkaç arkadaşını aramakla yetinir. Neden böyle davrandığı sorulunca, "Diğer işlemler bana çok teknik geliyor!" deyiverir.

Başka bir örnek düşünelim. Bir hayırsever gidip birine, "Sizi çok sevdim. Artık geçiminizi ben sağlayacağım" der. Zengin hayırsever bu kişiye 500 lira ve bunun yanı sıra bazı banka hesabı bilgilerini de vererek, "Bu hesaplardan istediğiniz zaman para çekebilirsiniz" diye ekler.

Ama bu kişi 500 lirayı harcadıktan sonra, hesaplardaki paraları hiç kullanmaz! "Neden o paraları çekmiyorsunuz?" diye sorulunca, "Ben pek hesaplardan ve şifrelerden anlamam" diye cevap verir.

Bu iki örneğe tepkiniz nedir? Biri size bu imkânları sağlasaydı, yararlanmaz mıydınız?

Peki, bu örnekleri neden ortaya koydum? Çünkü biri bize çok değerli bazı imkânlar sağladı ama gerçeği söylemek gerekirse, birçoğumuz bunlardan tam olarak yararlanmıyoruz.

Bu imkânlar nerede? Sürekli elimizin altındaki Kutsal Kitap'ta.

Kutsal Kitap'ın mesajı bir çocuğun anlayabileceği kadar açıktır. Aynı zamanda, Kutsal Ruh'un denetimi altında yazılan bu kutsal metinler, değerli sırmalı ipek kumaşı gibi özenle işlenmiş ve son derece derin ve yoğun anlamlar içermektedir. Bu konuda iki ilginç örneği size sunmak isterim.

Onlarca yıl Kutsal Kitap'ı inceleyen bir uzman, Vahiy kitabı hakkında şu şaşırtıcı gözlemlerde bulunmuştur:

*Vahiy'de kullanılan dilin ve yapının ayrıntıları öylesine büyük bir titizlikle düzenlenmiştir ki adeta her kelimesi bütün eserdeki bağlantıları kasten düşünerek seçilmiştir... Bu eserin nasıl düzenlendiğine yakından dikkat edilirse metnin çok yoğun anlamlar barındırdığı ortaya çıkar. Sonuç olarak ustaca düzenlenen bu eser, **ancak tekrar tekrar okunduğunda ve uygun bir şekilde incelendiğinde tam anlamını açığa vurur.**¹*

Matta'yı uzun yıllar inceleyen bir başka uzman da şunu söylemiştir:

*Matta'yı kaleme alan, Eski Antlaşma'nın herkesçe bilinen yerlerinin yanı sıra az bilinen kısımları hakkında da bilgi sahibidir. Bu apaçıktır. Üstelik okuyucularının en azından orta derece Kutsal Yazılar bilgisine sahip olduklarını varsaymıştır. Ama aslına bakarsak, bu ilk okuyucuların çoğunun, biri yardımcı olmadıkça, metindeki bütün ayrıntılı imaları yakalayıp yakalayamayacakları merak konusudur. Matta'nın öykülerini dinleyenlerin çoğu okuyazar değildi. Okuyazar olanlar bile Eski Antlaşma'yı oluşturan eserlerin tomarlarına genelde ulaşamazlardı... Herhalde Matta'nın döneminde Matta'nın metni kendi başına işlev görsün diye öylece yazılıp bırakılmamıştır, kilisedeki teolojik öğretilere temel oluşturacaktır; zira **teoloji öğretmenleri ve öğrencileri**, Nasırah İsa'nın aile kökeni ve çocukluk dönemi hakkındaki bu sözde basit anlatıların ardında*

*yatan derin anlamı çıkarabilmek adına, Kutsal Yazıların ardında yatan anlamları çıkarmaktan kim bilir ne kadar zevk almışlardır.*²

Kutsal Kitap'ta son derece derin anlamlar içeren sözler bulunduğu anlaşılmaktadır. Kutsal Ruh bunları kutsal metne *bizim yararımıza* işlemiştir. Peki, bu değerli imkânlardan yararlanıyor muyuz? Ne kadar sık okuyoruz? Ne kadar ciddi inceliyoruz? Kutsal Yazıları dikkatlice ve doğru açıklayan yardımcı kitaplardan ve öğretmenlerden yararlanıyor muyuz?

Gelişmiş bir cihazdan veya cömert maddî destekten yararlanmaya üşenmeyiz. Kutsal Kitap'tan tam olarak yararlanmayı ihmal ediyor muyuz?

İmanlı olarak sadece sığ sularda yüzmeyelim. Kutsal Kitap'ın derinliklerine açılalım!

Sonnotlar:

¹ Richard Bauckham, *The Climax of Prophecy*, s. x; vurgu eklenmiştir

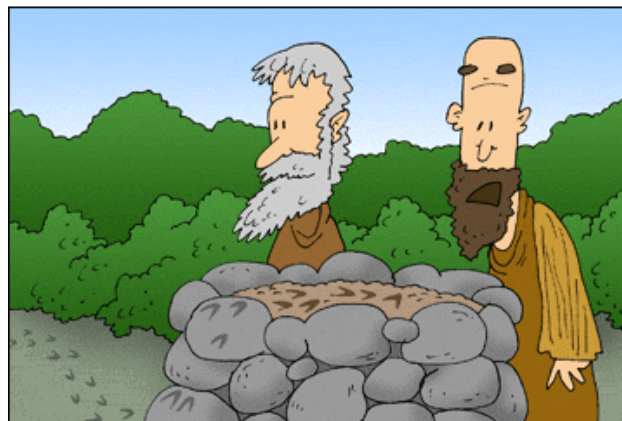
² R.T. France, *The Gospel of Matthew*, s. 26, vurgu eklenmiştir

"Hoşgeldin, gerçeği arayan ey yorgun can!

Çocuklarla hiç çalıştın mı?"

Telif Hakları © 2011 Ed Koehler. İzin ile kullanılmıştır.

Nick'in pastörüne teşekkürler

11-24-2006

Diri kurbanlar hep böyle zorluk çıkarır.

Telif Hakları © Gospel Communications International, Inc - www.reverendfun.com

Edwin Thiele İbrani Kralların Gizemli Tarihini Nasıl Çözdü?

 J.M. Diener

Kronoloji tarihin temelidir.

— Edwin Thiele¹

I. İbrani Kralların Gizemli Tarihi

Kutsal Kitap'ta Krallar ve Tarihler başlıklı kitaplardaki kralların tarihlerine bakınca insanın kafası kolayca karışabilir. Bu yalnızca tarihi anlamının zor olmasından değildir. İsrail ile Yahuda krallarının krallık tarihlerini örtüştürmeye çalıştığımızda bir sorun ortaya çıkar: tarihlerde bir uyumsuzluk var gibidir. Yıllar boyunca Kutsal Kitap'taki bölünmüş krallık döneminin kronolojisini çizmeye çalışan tarihbilimciler bir sürü sorun yaşadılar. Üstelik sadece bizim dönemimizde yaşayan tarihçiler değil, İ.Ö. üçüncü yüzyılda hazırlanan Eski Antlaşma'nın Grekçe tercümesi Septuaginta'da bile, bu kitaplardaki tarihler "düzeltilmeye" çalışılmıştır. İ.S. dördüncü yüzyılın en önemli teologlardan olan Jerome bile bu tarihlerin çözülmesinin aşırı derece zor olacağını yazmıştır.²

Bu sorun yıllar boyunca devam etmiş, birçok ilginç teoriye konu olmuştur. Bazıları, bu kronolojinin yapay olduğunu iddia edip onun gerçek tarih ile hiçbir bağlantısı olmadığını savunur.³ Bazıları, kronoloji içeren bölümlerin bilerek değiştirildiğini düşünür.⁴ Buna karşın, Kutsal Kitap'taki tarihlendirmeyi doğru kabul eden tarihbilimciler bu zorlukları kendi hazırladıkları kronoloji ile çözerler. Bunun için iki değişik yöntem başvururlar. Bazıları Kutsal Kitap'ta bazı tarihsel olayların kaydedilmediğini iddia ederek yeni dönemler eklerler ve böylece tarihleri birbirlerine uygun bir hale getirirler. Krallar kitaplarında adı geçen şahısların hüküm sürelerinin arasında kralsız dönemler de olduğunu iddia ederler. Ancak bu yöntem, Kutsal Kitap'ta geçen zamanın, İsrail ve Yahuda krallıklarının komşu ülkelerinde geçen zamandan elli sene daha uzun olmasına yol açar. Bazı tarihbilimciler ise komşu ülkelerin tarih çizelgesini temel alıp İsrail kronolojisini bu tarihlerle uyumlaştırırlar. Ancak bu kez de tarih çizelgesi Kutsal Kitap'ta geçen tarihten elli sene daha kısa olur. Ayrıca muhafazakâr tanrıbilimciler bu yöntemi çok şüpheli bulur.⁵

Bu tarih denksizliği 1940'lı yıllarda Edwin Thiele'nin de gözüne batır ve o da buna bir çözüm bulmak ister.

II. Bu Konu Neden Önemli?

Kutsal Kitap üzerinde derinlemesine çalışmalar yapan biri, bu tarihleri çözümlemenin neden bu kadar önemli olduğunu sorabilir. Kutsal Kitap tanrıbilim ile ilgili bir kitap değil mi? Teolojik ilkeleri çözümlenmek için niye tarihe odaklanmamız gerekir?

Bu soruların cevabı iki parçadan oluşur: (1) Kutsal Kitap'ın doğası ve bütünlüğü ve (2) inanmayanların Kutsal Kitap'a bakış açısı.

A. Kutsal Kitap'ın Doğası ve Bütünlüğü

Kutsal Kitap şüphesiz öncelikle Tanrı'nın insan ile ilişkisini anlatan bir kitaptır. Görünür dünyada yaşayan bizlere görünmez gerçekleri açıklar. Aynı zaman da Kutsal Kitap Tanrı'nın tarih içindeki eylemlerini anlatır. Kutsal Kitap'ta yazılanları Tanrı'nın sözü olarak kabul eden imanlılar, Kutsal Kitap'ta yazılanların tamamen gerçek ve doğru

olduğunu kabul ederler. Kutsal Kitap görünmez gerçekler hakkında ne kadar en kusursuz kaynak ise, öylece görünür dünya hakkında da en kusursuz kaynak olmalıdır. Eğer Kutsal Kitap'ta tarihi olaylar anlatılmışsa, o zaman o olaylar doğru olmalı. Kronoloji sunuluyorsa, o zaman o kronoloji doğru olmalıdır. Biz belki şu an onu çözmemiş olabiliriz, ama eninde sonunda mantıklı bir çözüm bulunacaktır. Yoksa Kutsal Kitap'ın bütünlüğü bozulur ve "Kutsal Kitap Tanrı'nın sözünü içerir, ama Tanrı'nın sözü değildir" sonucu çıkar.⁶

B. İnanmayanların Kutsal Kitap'a Bakış Açısı

Kutsal Kitap'ta bulunan kronolojik "çelişkiler" iman karşıtı olan kişiler için birer silah olarak kullanılabilir. Tevrat, Zebur ve İncil'in değiştirildiğini iddia eden insanlar⁷ bu kronolojik kopuklukları iddia ettikleri değişikliklerin kanıtı olarak kullanabilirler. Eğer bu itirazlara mantıklı bir cevabımız olmazsa Kutsal Kitap'ı savunmamızda büyük bir zayıflık göstermiş oluruz.

III. Thiele'nin Çözümü

Şükürler olsun, Tanrı bunun çözümünü Edwin Thiele'nin aracılığıyla verdi. Thiele 1940'lı yıllarda bu problem ile boğuşmaya başladı ve yıllar süren araştırmalarından sonra ilk 1951'de yayınladığı *The Mysterious Numbers of the Hebrew Kings*⁸ başlıklı kitabında çok ince bir çözüm sundu. 32 yıl boyunca, Thiele, teorisi üzerinde çalıştı ve onu daha da mükemmelleştirdi. Bu çözüm o kadar iyiydi ki, 1994'teki Amerikan Oryantal Araştırma Okulları'nın ulusal toplantısında, Anson F. Rainey konuşmasında bu çözümü kabul etmeyen âlimleri sertçe azarladı.⁹

Peki Thiele'nin çözümü niye bu kadar güzel? Cevabın kaynağı onun başlangıç noktasından gelir. Thiele, Kutsal Kitap'ta geçen tarihleri başka yerlere bakmadan incelemeye başladı. Bunları önce uyumlu bir düzene sokmayı denedi. Bunu başardıktan sonra bu tarihleri elimizdeki Orta Doğu kronolojisinin bilinen tarihlere uyarlamaya çalıştı. Sonuçta gördü ki bu tarihler sorunsuz birbirlerine uyuyor!¹⁰

Thiele'nin kullandığı yöntem iki fikre dayanır:

1. Kuzey (İsrail) ve güney (Yahuda) krallıklar, farklı tarih saptama sistemleri kullanmışlardı.
2. Bazı krallar ya sefehinin hakimiyet döneminde krallık etmeye başlamış (ortak krallık; yani kral tahttan ayrılmadan halefi olarak ortak krallık etmiş) ya da aynı dönemde başka bir krala rakip bir hakimiyet sürmüşlerdi.

Bu fikirleri tek tek ele alalım.

A. İbranilerin Kronolojisi

Thiele'den önce çoğu tarihbilimci, Krallar ve Tarihler kitaplarında geçen tarihlerin aynı kronolojik sistemi kullandıklarını varsaydılar. Thiele de başlangıçta aynısını yaptı. Halbuki araştırmalarına devam ettikçe, kuzey ve güney krallıklarının yılları farklı saydıklarını gördü.

Güney krallıkta (Yahuda'da) "*tahta çıkma yılı*" sayım sistemi kullanılıyordu.¹¹ Bu sisteme göre, kralın tahta çıktığı yılın kalanı eski (ölen) kralın son yılı olarak sayılarak, yeni kralın tahta çıkma yılı olarak sayılırdı. Yeni kralın hakimiyetinin ilk yılı, eski kralın son yılından sonra başlardı. Örneğin, diyelim ki eski kral Ağustos ayında ölmüş olsun, yeni kralın ilk hakimiyet yılı sonraki yılın Ocak ayında başlardı. "Böylece yıl sayımında bir tekrarlama olmazdı. Eğer bir kralın on yıl hüküm sürdüğü belirtiliyorsa, o kral gerçekten on yıl hüküm sürmüştü."¹²

Kuzey krallıkta (İsrail'de) "*tahta çıkma yılı sayılmayan*" sayım sistemi kullanılırdı.¹³ Eski kralın öldüğü yıl, hem eski kralın son yılı, hem de yeni kralın ilk yılı olarak sayılırdı. Bundan dolayı bazı yıllar iki kere sayılırdı. "Eğer bir kralın on yıl hüküm sürdüğü belirtiliyorsa, aslında dokuz yıl hüküm sürmüştü."¹⁴

Ayrıca, Yahuda krallığı İsrail krallarının tahta çıkma tarihlerini kendi sistemlerine göre yorumluyor, İsrail de Yahuda krallarının tarihleri için kendi sistemini kullanıyordu.¹⁵

Bunlar dikkate alınarak yeniden hesaplama yapıldığında, kralların tarihlerinin birbirlerine uyduğu görülür.

Bu karışıklık yetmemiş gibi, iki ülkede takvimler de farklı aylarda başlıyordu. Yahuda krallığının takvimi Etanim (Tişri) ayında (7. ay), yani Boru Çalma Günü'ne¹⁶ denk gelecek şekilde başlardı.¹⁷ İsrail krallığının takvimi ise Nisan ayında (4. ay), Fısıh Bayramı'na denk gelen tarihte başlardı.¹⁸ Sonuç olarak, Yahuda'nın takvimi İsrail'in takviminden altı ay sonra başlardı. Bu ayrım göz önünde bulundurulduğunda tarihler arasındaki tüm karışıklıklar ortadan kalkar; biri hariç.

Atalya kendisini kraliçe ilan ettiğinde, Kuzey krallığının bir evladı olarak, Yahuda krallığının takvimini değiştirerek¹⁹, kuzeyde kullanılan "*tahta çıkma yılı sayılmayan*" sayım sistemine geçti. Bu sistem torunu Yoaş tarafından da sürdürüldü. Ancak onun öldürülmesinden sonra, Yoaş'ın oğlu Amatsya eski sayım sistemine, yani tahta çıkma yılını baz alan sayım sistemine geri döndü.²⁰ Bu karışıklık da göz önüne alındığında tarihler tümüyle düzgün hale gelir.

B. Ortak Krallıklar ve Rakip Krallıklar

Aslında bu tarihsel dolambaçların ardından her şeyin düzelmesi gerekirdi. Ama Thiele, kronolojisinde hâlâ uyumsuzluklar bulunduğunu gördü. Bir süre düşündükten sonra, Thiele bunun da çözümünü keşfetti: ortak krallıklar ve rakip krallıklar. Kuzeyde üç, güneyde altı ortak krallık veya rakip krallık görülmüştü. Thiele bunu bir tabloda²¹ açıkladı:

İsrail ve Yahuda'daki Ortak Krallıklar ve Rakip Krallıklar

İsrail	Neden
Omri ile Tivni	İsrail ikiye bölündü (1Kr. 16:21-22)
Yehoaş ile II. Yarovam	Savaş muhtemeldi (2Kr. 14:8-13; 2Ta. 25:18-23)
Menahem ile Pekah	Kuzeyde iki ülke (Hoş. 5:5)
Yahuda	
Asa ile Yeoşafat	Asa çok hastalandı (1Kr. 15:23; 2Ta. 16:12)
Yehoşafat ile Yehoram	Savaş muhtemeldi (1Kr. 22:4,32-33; bkz. 2Kr. 8:16)
Amatsya ile Azarya (Uzziya)	Amatsya İsrail'de tutsak (2Kr. 14:8-13,21; 2Ta. 25:21-24)
Azarya ile Yotam	Azarya cilt hastalığı ile cezalandırıldı (2Kr. 15:5; 2Ta. 26:21)
Yotam ile Ahaz	Ahaz, Asur yanlısı bir darbeye katıldı (2Kr. 16:7)
Hizkiya ile Manaşşe	Hizkiya'nın hastalığı (2Kr. 20:1-6; 2Ta. 32:24)

Bu tarih örtüşmelerini dikkate aldığımız zaman, Krallar ve Tarihler kitaplarında görülen çoğu çelişki ortadan kalkar. Böylece Kutsal Kitap'taki kralların tarihleri uyumlu ve anlaşılır bir şekil alır.

C. İbrani Kronolojisi İçin Mutlak Bir Tarih Saptamak

Thiele, yukarıda belirlediğimiz prensipleri dikkate alarak, artık İbrani kronolojisine uyumlu mutlak bir tarih saptayabildi. Bunun için Asur kronolojisini kullandı. Asur kronolojisi bu tarihleri saptamak için çok uygun bir tabandır, çünkü Asurlular güneşe bağlı bir takvim kullanarak eksiksiz bir kronoloji yarattılar.²² Bu kronolojiyi kullanarak, Thiele, Ahav'ın ölümünü ve Yehu'nun tahta çıkışını baz alıp İbrani kronolojisi için net bir tarih belirler.

Asur tarihlerine göre, İ.Ö. 853'te III. Şalmaneser batı krallarına karşı savaşa çıkmıştır. Karkar'da bulunan bu muharebeyi anlatan metinde Şalmaneser'e karşı koyan kralların arasında İsrail kralı Ahav da yer alır. Ayrıca Asur tarih kaynaklarına göre İsrail kralı Yehu İ.Ö. 841'de Şalmaneser'e bağ ödedi. Ahav'ın ölümüne sebep olan muharebe (1Kr. 22) ile Yehu'nun krallığı devralması arasında yalnızca 12 yıl geçmişti. Peki Kutsal Kitap'taki kayıtlar buna denk midir? Bir bakalım:

2. Krallar'a göre Ahav oğlu Ahazya iki yıl krallık yaptı (1Kr. 22:51). Bu aslında İsrail'in *tahta çıkma yılı- sayılmayan sayım sistemine* göre tam olarak bir yıllık bir hükümdarlıktı.

Ahazya'nın ölümünden sonra kardeşi Yoram kral oldu ve 12 yıl hüküm sürdü (2Kr. 3:11) *Tahta çıkma yılı sayılmayan sayım sistemine* göre bu 11 yıllık bir krallıktı. Demek ki bu iki tarih arasında tam olarak 12 yıl geçmişti. Asur kayıtları ile Kutsal Kitap'ta verilen tarihler uyumludur.²³

IV. Thiele'ye Göre İsrail ve Yahuda Krallarının Verileri ve Tarihleri Tablosu²⁴

Thiele, yukarıdaki iki mutlak tarihi, 853 ve 841'i baz alarak İsrail ve Yahuda krallarının hakimiyet tarihlerini aşağıdaki gibi saptamıştır.

Sıra	Ayet	İsim	Ülke	Tahta çıktığı yıl	Hakimiyet süresi	Not	i.Ö. Tarihler
1.	1Kr. 12:1-24; 14:21-31	Rehavam	Yahuda		17 Yıl		930-913
2.	1Kr. 12:25- 14:20	I. Yarovam	İsrail		22 Yıl		930-909
3.	1Kr 15:1-8	Aviyam	Yahuda	Yarovam'ın 18. yılı	3 yıl		913-910
4.	1Kr. 15:9-24	Asa	Yahuda	Yarovam'ın 20. yılı	41 yıl		910-869
5.	1Kr. 15:25-31	Nadav	İsrail	Asa'nın 2. yılı	2 yıl		909-908
6.	1Kr. 15:32- 16:7	Başa	İsrail	Asa'nın 3. yılı	24 yıl		908-886
7.	1Kr. 16:8-14	Ela	İsrail	Asa'nın 26. yılı	2 yıl		886-885
8.	1Kr. 16:15-20	Zimri	İsrail	Asa'nın 27. yılı	7 gün		885
9.	1Kr. 16:21,22	Tivni	İsrail			Omri'nin rakibi	885-880
10.	1Kr. 16:23-28	Omri	İsrail			Tivni'nin rakibi Halk tarafından kral ilan ediliyor Tek başına kral oluyor Resmi krallığı	885-880 885 880 885-874
11.	1Kr. 16:29- 22:40	Ahav	İsrail	Asa'nın 28. yılı	22 yıl		874-853
12.	1Kr. 22:41-50	Yehoşafat	Yahuda	Ahav'ın 4. yılı	25 yıl	Asa ile ortak krallık Resmi krallığı Tek başına kral oluyor Yehoram ortak krallığa başlıyor	872-869 872-848 869 853-848
13.	1Kr. 22:51- 2Kr. 1:18	Ahazya	İsrail	Yehoşafat'ın 17. yılı	2 yıl		853-852
14.	2Kr. 1:17 2Kr. 3:1-8:15	Yoram	İsrail	Yehoram'ın 2. yılı Yehoşafat'ın 18. yılı	12 yıl		852 852-841
15.	2Kr. 8:16-24	Yehoram	Yahuda	Yoram'ın 5. yılı	8 yıl	Yehoşafat ile ortak krallık Tek başına kral oluyor Resmi krallığı	853-848 848
16.	2Kr. 8:25-29 2Kr. 9:29	Ahazya	Yahuda	Yoram'ın 12. yılı Yoram'ın 11. yılı	1 yıl	<i>Tahta çıkma yılı sayılmayan sayım sistemine göre</i> <i>Tahta çıkma yılı sayım sistemine göre</i>	841 841
17.	2Kr. 9:30- 10:36	Yehu	İsrail		28 yıl		841-814
18.	2Kr. 11:1-21	Atalya	Yahuda		7 yıl		841-835
19.	2Kr. 12:1-21	Yoaş	Yahuda	Yehu'nun 7. yılı	40 yıl		835-796
20.	2Kr. 13:1-9	Yehoahaz	İsrail	Yoaş'ın 23. yılı	17 yıl		814-798
21.	2Kr. 13:10-25	Yehoaş	İsrail	Yoaş'ın 37. yılı	16 yıl		798-782
22.	2Kr. 14:1-22	Amatsya	Yahuda	Yehoaş'ın 2. yılı	29 yıl	Azarya (Uzziya) ile ortak krallık	796-767 792-767

Sıra	Ayet	İsim	Ülke	Tahta çıktığı yıl	Hakimiyet süresi	Not	i.Ö. Tarihler
23.	2Kr. 14:23-29	II. Yarovam	İsrail	Amatsya'nın 15. yılı	41 yıl	Yehoaş ile ortak krallık Hüküm sürdüğü toplam yıl Tek başına kral oluyor	793-782 793-753 782
24.	2Kr. 15:1-7	Azarya (Uzziya)	Yahuda	Yarovam'ın 27. yılı	52 yıl	Amatsya ile ortak krallık Hüküm sürdüğü toplam yıl Tek başına kral oluyor	792-767 792-740 767
25.	2Kr. 15:8-12	Zekeriya	İsrail	Azarya'nın 38. yılı	6 ay		753
26.	2Kr. 15:13-15	Şallum	İsrail	Azarya'nın 39. yılı	1 ay		752
27.	2Kr. 15:16-22	Menahem	İsrail	Azarya'nın 39. yılı	10 yıl	Samiriye'den hüküm sürdü	752-742
28.	2Kr. 15:23-26	Pekahya	İsrail	Azarya'nın 50. yılı	2 yıl		742-740
29.	2Kr. 15:27-31	Pekah	İsrail	Azarya'nın 52. yılı	20 yıl	Gilat'ta aynı zamanda kral iken Hüküm sürdüğü toplam yıl Tek başına kral oluyor	752-740 752-732 740
30.	2Kr. 15:32-38 2Kr. 15:30	Yotam	Yahuda	Pekah'ın 2. yılı	16 yıl	Azarya (Uzziya) ile ortak krallık Resmi krallığı 20. yılına kadar hüküm sürdü Ortak krallığın başlangıcı	750-740 750-735 750-732 750
31.	2Kr. 16:1-20	Ahaz	Yahuda	Pekah'ın 17. yılı	16 yıl	Hüküm sürdüğü toplam yıl Yotam'ın 20. yılından itibaren	735-715 735 732-715
32.	2Kr. 15:30 2Kr. 17:1-41	Hoşea	İsrail	Ahaz'ın 12. yılı ²⁵	9 yıl	Yotam'ın 20. yılı	732 732-723
33.	2Kr. 18:1-20:21	Hizkiya	Yahuda	Hoşea'nın 3. yılı ²⁴	29 yıl		715-686
34.	2Kr. 21:1-18	Manaşşe	Yahuda		55 yıl	Hizkiya ile ortak krallık Hüküm sürdüğü toplam yıl	696-686 696-642
35.	2Kr. 21:19-26	Amon	Yahuda		2 yıl		642-640
36.	2Kr. 22:1-23:30	Yoşiya	Yahuda		31 yıl		640-609
37.	2Kr. 23:31-33	Yehoahaz	Yahuda		3 ay		609
38.	2Kr. 23:34-24:7	Yehoyakim	Yahuda		11 yıl		609-598
39.	2Kr. 24:8-17	Yehoyakin	Yahuda		3 ay		598-597
40.	2Kr. 24:18-25:26	Sidikiya	Yahuda		11 yıl		597-586

V. Sonuç

Thiele'nin çalışması bize iki önemli şey öğretiyor. Birincisi, Kutsal Kitap'taki zorluklar ile karşılaşınca nereden başlamamız gerektiğini. Çalışmamız her zaman Kutsal Yazılar üzerinde başlamalı. Kendi fikirlerimiz veya dünyasal sistemler ile değil; çünkü sistemin gücü ait olduğu yerden gelir.

İkinci olarak, Thiele, Tanrı'nın ona verdiği mantığı kullanarak bu çözüme vardı. Kutsal Kitap'taki çelişkilerin birçoğu mantıklı bir şekilde açıklanabilir. Şu an açıklanamayanlar için de mantıklı bir çözüm bulunabilir.

Çelişkilerden korkmayalım. Tanrı onları alt edebilmemiz için bize birçok araç verdi. Ama bunları kullanmak için önce şuna inanmalıyız: Kutsal Kitap kayıtsız şartsız, kelimesi kelimesine Tanrı'nın değişmez sözüdür. Eğer bu gerçeğe sınıksız sarılırsak, üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir çelişki olmaz.

Sonnotlar:

- ¹ Edwin R. Thiele, *The Mysterious Numbers of the Hebrew Kings* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1983), s. 33.
- ² Thiele, s. 39'da Hieronimus, *Traditio catholica*, ed. J.P. Migne (Paris, 1864) 1. cilt, 72. Bölüm, *Ad Vitalem (Patrologia Latina*, 22. cilt, 676. sütun)den alıntı yaptı.
- ³ Thiele s. 39-40'taki 5 numaralı notunda Heinrich Ewald, Julius Wellhausen, Bernhard Stade, W. Robertson Smith ve Friedrich Blied'in yazılarını örnek olarak gösteriyor.
- ⁴ Thiele, *Jewish Encyclopedia* (1903), "Chronology" makalesini örnek olarak sunuyor.
- ⁵ Thiele, s.40.
- ⁶ Bu Karl Barth ve Neoortodoks teologların "Tanrı'nın Sözü'nün üç boyutları" ismiyle savunduğu bir fikirdir. Bkz. örneğin, "Theology of Karl Barth," *Theopedia, an Encyclopedia of Christianity*. < http://www.theopedia.com/Theology_of_Karl_Barth > (5 Ocak 2011 tarihinde ulaşılmıştır). Özellikle bu makedeki "Threefold Word of God" başlıklı bölümündeki alıntıyı dikkate alınız.
- ⁷ Bu İslamiyet'te geçen genel bir iddiadır. Bunun hakkında İnternet'te kısa bir araştırma bir sürü site ortaya çıkarır. Mesela "Tevrat ve İncil Değiştirildi mi?" *Turan Dursun Sitesi Forumları*, < <http://www.turandursun.com/forumlar/showthread.php?t=15007> > (11 Ocak 2011 tarihinde ulaşılmıştır). Bu tartışmadaki özellikle 2. postaya bakınız. Veya "Tevrat ve İncil Nasıl ve Ne Zaman Değiştirdi?" *İslami Düşünce Platformu*, < <http://www.islamidusunce.net/forum/index.php?topic=7179.0> > (11 Ocak 2011 tarihinde ulaşılmıştır).
- ⁸ Burada "numbers" sözcüğü bir kelime oyunu olarak geçer. Asıl itibari ile "sayılar" manasına gelse de (Thiele Kutsal Kitap'ta geçen sayılar ile uğraşır ya) bu bağlamda daha doğru tercümesi "tarihler" olarak geçmelidir. Çünkü Thiele aslında tarihler ile uğraşmaktadır.
- ⁹ Alfred J. Hoerth, *Archaeology and the Old Testament* (Grand Rapids, Michigan: Baker Books, 1998), s. 319. Ayrıca Hoerth, aynı sayfada bu kronolojinin değişik teolojik bakış açılarına sahip olan bir sürü tanrıbilimcilerin bu çözümü kabullendiklerini yazıyor.
- ¹⁰ Thiele, *Mysterious Numbers of the Hebrew Kings*, s. 16-17.
- ¹¹ "Accession year system." Thiele, *A.g.e.*, s. 49.
- ¹² *A.g.e.*, s. 48.
- ¹³ "Non-accession year system." *A.g.e.*, s. 49.
- ¹⁴ *A.g.e.*, s. 48.
- ¹⁵ *A.g.e.*, s. 49.
- ¹⁶ Çağdaş ismiyle *Roş Haşanna*, yani Yılbaşı, olarak bilinen bayram.
- ¹⁷ *A.g.e.*, s. 51. Boru Çalma Günü için Lev. 23:23-25'e bakınız.
- ¹⁸ *A.g.e.*, s. 53.
- ¹⁹ *A.g.e.*, s. 57, 58.
- ²⁰ *A.g.e.*, s. 59.
- ²¹ *A.g.e.*, s. 61.
- ²² *A.g.e.*, s. 67-68.
- ²³ *A.g.e.*, s. 76.
- ²⁴ *A.g.e.*, s. 11-13.
- ²⁵ Thiele şu açıklamada bulunuyor: "Hoşea'nın krallık yılları 12 yıl geri çekilirse, bu veriler ortaya çıkar." (*A.g.e.* s. 14)

Önderlerin, "diğerlerini düş kırıklığına uğratmanın bedelini seve seve ödeyecek cesarete ve gerçekten önemli olan şeyleri ayırt edecek bilgeliğe" ihtiyacı vardır.

John Johnson

"Learning How to Lead when the Honeymoon Ends"

Lessons in Leadership, ed. Randall Roberts

(Grand Rapids, Michigan: Kregel Academic & Professional, 1999)

KİTAP

Günümüz İsrail'i Hakkında Ne Düşünmeli, Neye İnanmalıyız?

 Ken Wiest

 Şafak Tari

Birçokları Orta Doğu'nun şiddete bürünmüş rakip ideolojilerin, umutların ve arzuların kaynadığı bir kazan olmasını, İsrail'in bölgedeki varlığına bağlar. Hristiyanların günümüz İsrail'ine ilişkin görüşleriye değişkenlik gösterir. Bazıları İsrail'in bir ülke olarak 1948 yılında yeniden kuruluşunu, Kutsal Kitap'taki peygamberliğin gerçekleşmesi olarak görür. Bu kesim genellikle İsrail politikalarına destek verir ve eleştiri yöneltmez. Bazıları ise, politik nedenlerden ya da tanrıbilimsel duruşlarından ötürü günümüz İsrail'in Tanrı'nın halkı olduğu fikrini reddeder. Bu gruptakilerin bazıları, Tanrı'nın tasarısındaki İsrail halkının yerine Kilise'nin geçtiğini savunan ve “yer değiştirme ilahiyatı” olarak adlandırılan bir öğretiye inanır.

“Doğuda, hem Kalkedonya kiliseleri (Roma Katolik, Rum Ortodoks), hem de özellikle diğer kiliseler (Süryani, Kıpti, Habeşi, Ermeni), İsrail devletinin varlığını ve özellikle Yahudi inancını Hristiyanlık'ın ilk döneminden beri kilise kurumlarının idaresi altında olan dini duruma yapılan haksız bir müdahale olarak görmektedir. Bu kiliseler müştereken benimsedikleri yer değiştirme öğretisi uyarınca kendilerini ilk kilisenin dolayısıyla da eski İsrail'in gerçek varisleri (devamı) ve Kutsal Topraklar'ın yasal bir parçası sayarlar.”¹

Bu görüşte olanlar Eski Antlaşma'daki vaatlerin Kilise'ye ait olduğuna inanır; ancak bu vaatleri ilk verildikleri zamanki gibi sözlük anlamlarıyla değil, ruhsal anlamda değerlendirirler. *Knox İlahiyat Fakültesi Müjdecilere Açık Mektubu'nun* 6. önermesinde, “Bu vaatlerin geçerliliği herhangi bir etnik topluluk için değil, gerçek İsrail, yani İsa Mesih'in kilisesi içindir”² diye bildirilir. Aynı mektubun 9. önermesinde ise şöyle yazar:

“Herhangi bir etnik ya da dini topluluğa Orta Doğu'da ‘Kutsal Topraklar’ olarak adlandırılan bölge üzerinde yetki/hak tanınması Kutsal Kitap'la desteklenemez. Nitekim Eski Antlaşma'da İsrail halkına verilen toprak vaadi Yeşu'nun önderliğinde yerine gelmiştir. Yeni Antlaşma'daki peygamberliklerde ikinci tapınağın İ.S. 70 yılında yıkılacağı açıkça bildirilir. Yeni Antlaşma yazarlarının hiçbiri, Eski Antlaşma'daki peygamberlerin İ.Ö. 586 yılında tapınağın ilk yıkılmasının ardından yapmış olduğu gibi, İsrail halkının ülkede yeniden bir araya toplanacağını önceden bildirmez. Ayrıca Eski Antlaşma'da vaat edilen toprakların kapsamı, Yeni Antlaşma'da tutarlı ve kasıtlı bir biçimde genişletilir; bunun amacı İsa Mesih'in evrensel egemenliğinin açıklanmasıdır: Gökte Davut'un tahtından hüküm sürmekte olan Mesih, Lütuf Müjdesi aracılığıyla bütün ulusları bu evrensel ve ebedi egemenliğe katılmaya davet etmektedir.”³

Mesih imanlısının birbirine karşıt bu yaklaşımlar karşısında İsrail'e ilişkin duruşu ne olmalıdır? Bu makale, günümüz İsrail'i ve onun geleceğiyle ilgili üçüncü bir bakış açısı sunmaktadır.

Kral Davut'a ebedi bir krallık vaat edilmişti (2Sa. 7; 1Ta. 17). Bu vaat sonsuza kadar sürecek bir hanedanlığa ve tahta işaret ediyordu. Davut soyunun krallığı İ.Ö. 586 yılında Babil sürgünüyle kesintiye uğradı. Bu krallık, gelecekte Mesih geri dönüp Yeruşalim'deki tahtına oturduğu zaman nihai olarak gerçekleşecektir. Fruchtenbaum, Tanrı'nın egemenliğinin üç yönüne dikkat çeker: Tanrı'nın tüm evrene sonsuza dek egemen olması (Mez. 93-100; 145; Dan. 4:17,25,32); imanla sahip olunan kurtuluşa kanıtlanan Tanrı egemenliği (Mat. 6:33; Yu. 3:3-5, Kol. 1:13-14) ve Tanrı'nın seçtiği bir aracı vasıtasıyla egemenlik sürmesi.

Aracıya dayalı egemenlik, Eski Antlaşma'daki krallık döneminde görülür, ancak nihai şekli Mesih'in yeryüzünde gelecekte sürdüreceği egemenliktir (Yşa. 2:1-4; 9:6-7:11; 24-27; 35; 60; Yer. 31:31-34; Hez. 11:19-20; 36:26-28; 37; 40-48 vs).⁴ Egemenliğin birinci yönü her zaman mevcuttur. İkinci yönü, Eski ve Yeni Antlaşma dönemlerindeki imanlıların yaşamlarında varlığını sürdürür. Üçüncü yönü ise henüz geçerli değildir, fakat gelecekte gerçekleşecektir.

Dolayısıyla Kilise, Tanrı'nın tasarısındaki İsrail halkının yerine geçmemiştir. (Rom. 11:12-29). Eski Antlaşma'daki vaatler, Kilise'ye belirgin biçimde tahsis edilmediği sürece, gelecekte gerçekleşecektir. Eski Antlaşma'da koşulsuz şekilde verilen ve yine Eski Antlaşma'da tamamen gerçekleşmemiş olan vaatler, bugün de aynı güçle geçerliliğini korumaktadır. Eski Antlaşma'daki bir vaat Kilise'ye atfedilmiş olsa dahi, Kilise bünyesinde gerçekleşmiş olduğu söylenmediği sürece, İsrail halkı için de geçerli sayılmalıdır. "Tanrı'nın, zaman içinde genişleterek verdiği vahyinde görülen ilerleme, genişleme, önceden verilmiş koşulsuz vaatleri geçersiz kılmaz."⁵

Kilise bu bildiriye öğrenmeyi sürekli olarak reddediyor. Belki de gizlice, bilinçaltından kendi varlığının insan gücüne dayandığına inanıyor, bu yüzden Tanrı'nın kendisine gösterdiği merhameti anlayamıyor ve dolayısıyla Tanrı'nın, inançsızlığını hâlâ sürdüren İsraililere olan merhametini de kavrayamıyor. Bunun sonucunda Tanrı'nın kendi halkı olan İsrailileri reddettiğini ve onların yerine Hristiyan Kilisesi'ni geçirdiğine dair bu çirkin ve Kutsal Kitap'a aykırı görüşü benimsiyor. Bu üç bölümde (Romalılar 9-11) Kilise'nin, ilk ve son olarak Yahudi halkının yerini aldığına dair bir söylemde bulunmamız kesinlikle men edilir. Buna rağmen Kilise'nin, Tanrı'nın halkı olarak İsraililerin yerine geçtiği varsayımı oldukça yaygındır. İsrail'in yerine Kilise'nin geçtiğine dair ifadeleri ben de birkaç kez yazılarımda kullandığımı utançla itiraf ediyorum.⁶

Eski Antlaşma'daki İsrail halkı hiçbir zaman Kilise'nin simgesi olarak gösterilmez. Bazı ayetlerde (örneğin, 1Pe. 2:9-10), hizmet etmek ve görevin yerine getirilmesi açısından Kilise ile geçmişteki İsrail halkı arasında benzerlik kurulmuş olsa da, kimliklerin doğrudan doğruya yer değiştirmesi söz konusu değildir.⁷

Carl B. Hoch, Yeni Antlaşma'daki tartışmalı on bir parçayı (Mat. 19:28; Luk. 22:30; Rom.9 :6; 11:26; 1Ko. 10:18; Gal. 6:16; Ef. 2:12; İbr. 8:8,10; Va. 7:4 ve 21:12) inceledikten sonra şu sonuca varır: "İsrail halkı terimi Yeni Antlaşma'daki diğer ulusları kapsamaz, yalnızca Yakup'un soyundan gelenlere mahsustur.⁸ Galatyalılar 6:16, "yer değiştirme öğretisini" desteklemek amacıyla sıklıkla başvurulan bir ayettir. Buradaki "Tanrı'nın İsrail'i" tabiri en doğru şekliyle imanlı Yahudiler olarak anlaşılmalıdır. Bu hem cümlelerin gramer yapısıyla (ayetteki "ve", "bile" anlamında geliyor olabilir), hem de Galatyalılar mektubunun bağlamıyla uyumludur. Pavlus Galatyalılar'a Mektup'ta iman yoluyla elde edilen kurtuluşu ve kurtuluşa Yasa'nın kurallarını eklemeye çalışan Yahudi yanlıları konu etmiştir. Bu nedenle, mektubun sonlarına doğru yer alan bu ayette Pavlus açıkça, Tanrı'nın halkı İsraililerin bile "yeni yaradılışı" giyinerek kurtulduklarını bildirmektedir.

Pavlus ayrıca (Yahudiler ve diğer uluslardan oluşan) Kilise'nin karşılıklı ortaklığı ve birliğinin İsrail'in – hem o zamanki bir bölümünün, hem de gelecekte ulus olarak –

kurtuluşunun sağlanması için Tanrı tarafından kullanıldığını öğretir (Ef.2:11-3:13). Kurtuluşun kapısını diğer uluslara açan İsraililerin bir bölümünün yüreğinin “nasırlaşmasıdır” (Rom. 11:12 vd).

İsa açık ifadeler kullanarak, Tanrı'nın Egemenliği'ni Davut'la yapılan antlaşmanın yerine getirilişi olarak tanıtır. İsa, İsrail halkının onun Mesihliğini kabul etmediğine dikkat çeker, yaklaşmakta olan yargıya ve egemenlik vaadinin geri alınmasına dair uyarılarda bulunur (Mat. 21:33-44; 22:1-7; 23:37-24:2; Luk. 19:11-27; 21:20-24). İsraililerin İsa'ya verdiği karşılık, her ne kadar İ.S. 70 yılında bir başka sürgüne yol açmışsa da, Yahudilerin bir kısmının kurtulacağı vaadini ortadan kaldırmamıştır (krş. Rom. 11).

İsrail şu anda, Tanrı'nın kendileriyle yaptığı antlaşmayı yerine getirmemenin lanetlerine maruz kalmış olmasına karşın (çoğu İsraili hâlâ 'sürgün'dedir, yani İsrail'de yaşamıyorlar), bu durum gelecekte antlaşmanın vaatlerine sahip olacağına kesinliğini değiştirmez. İsrail'in topraklardaki devredilmez hakkı itaatine değil, Tanrı'nın kendi vaadine olan sadakatine dayanır. Bu “toprak vaadi” sonsuz bir nitelik taşır (krş. Yer. 7:7; 25:5). İsrail şu anda bir ulus olarak vaat edilmiş topraklardan gerçek anlamda yararlanmamaktadır, ancak bu hak hâlâ onlarındır (Yar. 12:1-3; 15; 26:3-4; 28:13-15). Tanrı vaat ettiği ulusal çaplı yenilenmeyi gelecekte gerçekleştirdiği zaman bu topraklar onların olacaktır (Rom. 11:25-27; Hez. 11:19 vd; 36:24-26; 37).

Kimileri 1948 yılının İsrail halkının inançsızlıktan geri dönüşünün ilk adımları olduğuna inanır; ancak bu konuda emin olamayız. İsraililer geçmişte de topraklarına aşamalar halinde -1897, 1948 ve 1967 yıllarında- geri dönmüştü. Dünyanın onlara şimdiki bakışını hesaba katarsak, yeniden sürgüne gönderilmeleri bile olasıdır. Yine de kesin olan bir şey vardır: İsrail'in şimdiki inançsızlığı ya da antlaşmanın lanetlerine maruz kalması, onu Tanrı'nın tasarısının dışında tutmaz. İsrail'in Tanrı'nın tasarısındaki yerini hâlâ koruduğu kabul edildiği zaman, bu tarihi geri dönüşlerin İsrail açısından önem taşıdığı anlaşılır.

İsrail'in gelecekteki durumu bellidir. Sıkıntı dönemi, İsrail halkının RAB Tanrı'yı reddetmekte gösterdiği inadı kıracaktır (Yer. 30:4-7). İsrail halkı bu sıkıntı dönemi sırasında Mesih Karşıtı'nın öncülüğünde dünya çapında zulüm görecektir (Va.12). Bu dönemde Yahudi nüfusunun üçte ikisi (imanlı olmayanların tamamı) yaşamını yitirecektir (Zek. 13:8-9). Bu dönemde Tanrı tarafından korunan bir topluluk olacaktır (krş. Va. 7:1-8'deki 144 000 kişi). Sonuç olarak İsrail halkı günahını itiraf edecek, Mesih'in geri dönmesi için yakaracak ve kurtarılacaktır. O sırada halkın Yeni Antlaşma'da açıklanan eski gönencine kavuşması, halkın vaat edilmiş topraklara yeniden kavuşması ve Davut soyunun krallığının eski durumuna getirilmesi gerçekleşecektir (Hez. 20:33-38, 22:17-22; 36:22-28, 37; Zek. 12-14).⁹

Bu konuların ışığında, imanlının günümüzdeki İsrail'e bakışı nasıl olmalıdır? Kutsal Yazılar, İsraililer, özellikle de onların Filistinlilerle olan ilişkisi hakkında hangi doğrultuda yol gösterir?

- İsrail'in kendi arasında yaşayan diğer halklara karşı adalet göstermesini öngören Kutsal Kitap'a dayalı bir sorumluluğu vardır (Çık. 22:21; 23:9; Yas. 10:18-21; 16:11-15; 24:14-21). İsrail, eğer Araplar dahil, diğer halklara adil davranmayı Kutsal Kitap'ın koşulunu yerine getirmezse, RAB Tanrı tarafından sorumlu tutulacaktır.
- Yönetimler, polis ve asker gücü kullanmak suretiyle, adaleti koruma ve sürdürme hakkına sahiptir (Rom. 13:1-7; 1Pe. 2:12-15). Hem İsrail hem de Filistin yöneticileri, şiddet eylemleriyle karşı karşıya geldiği zaman bu hakkı kullanma durumundadır.
- Terörizm, kimin tarafından gerçekleştirildiğine bakılmaksızın, daima yanlıştır.
- İsmail Tanrı tarafından kutsanmıştı (Yar. 16:11-12; 21:18 vd). Bu kutsama Arap halkları için gelecekte kurtuluşla sonuçlanacaktır (krş. Yşa. 19:25-27; 60:5-7). Mesih'in Müjdesi'nin Araplara, Filistinlilere ve Müslümanlara duyurulması, Tanrı'nın tasarısının bir parçasıdır.
- Kutsal Kitap'ta İsraililerle birlik olan hiçbir ulus eleştirilmez. Tanrı, Kutsal Yazılar'ın başından sonuna dek İsrail'i yargılamak için çevresindeki halkları kullandı, ancak bazı uluslar Tanrı'nın isteğinden daha da ileri gittikleri için kendileri de Tanrı tarafından yargılandı. Bu uluslar İsrailileri yok etmeye çalıştı (Tanrı Filistlileri, Asurluları, Babilileri vb. bu amaçla kullanmıştır; ancak Yeşaya 10. bölümde Asurluları

cezalandıracağını bildirir). Filistinliler her iki anlamda da bu uluslardan biri olabilir mi?

- İsrail halkının, Eski Antlaşma dönemindeki günahlarına, diğer uluslarla ittifaka girmesi ve askeri gücünü ilahlaştırması da dahildi. Tanrı İsrail halkıyla yaptığı antlaşma uyarınca onları koruyacaktı, bu yüzden onlar başka hiçbir güce ihtiyaç duymayacaktı. Oysa günümüzdeki durum böyle değildir. İsrail'in kurduğu yabancı ittifaklar, savunmasının önemli bir parçasını oluşturur.
- İsraililerin, İ.Ö. 6. yüzyıldaki sürgünden geriye dönüşleri yarıda kalmıştır. Birçok Yahudi hâlâ vatanlarının dışında yaşamaktadır. İsrail halkının, Mesih'in yeryüzüne ilk gelişinde O'nu reddetmesi, onların hâlâ antlaşma lanetine maruz halde, yani hâlâ sürgünde olduğunu gösterir.

Tanrı'nın Kilise'yle, uluslarla, İsrail halkıyla ve dünyayla ilgili tasarılarının gerçekleşmesi için hep birlikte dua edelim. Tanrı'nın bu dünyada gerçekleştirdiklerinin övülmesi, Tanrı'yı yüceltmenin bir yoludur.¹⁰ Siyasetçiler gibi değil, Mesih imanlıları gibi davranalım. Ancak Mesih geri döndüğü zaman gerçekleşmesi mümkün olacak olan Yeruşalim'in esenliği için dua etmeye devam edelim. Tanrı'nın Egemenliği'nin gelmesi için dua edelim. Bu konuda İsa Mesih bizden bundan fazlasını istemedi (Mat. 6:10).

Tanrı, İsrail halkını ulusları kutsama aracı olarak seçti (Yar. 12:1-3; 22:18; Mez. 67; Yşa 49:6). Pavlus'a göre bu kutsama imanla kurtuluş konusunda (Gal. 3:6), İsrail de dünyaya kurtuluş müjdesinin yayılması konusunda kilit unsurdur (Rom. 11:12 vd). İmanlı insan İsrail halkını sever, çünkü dünyayı sever; İsrail halkını sever, çünkü Tanrı da İsrail halkını sever. **e**

Sonnotlar:

- ¹ Randell Price, "Is the Modern State of Israel Significant Prophetically?", *Pre-Trib Research Center*, < <http://www.pre-trib.org/article-view.php?id=218> > (2 Haziran 2008 tarihinde erişilmiştir)
- ² R. Fowler White ve Warren A. Gage, "An Open Letter to to Evangelicals and Other Interested Parties: People of God, the Land of Israel, and the Impartiality of the Gospel", Knox Theological Seminary/İlahiyat Fakültesi (Ft. Lauderdale, Florida, 2002). < <http://www.bible-researcher.com/openletter.html> > (3 Haziran 2008 tarihinde erişilmiştir)
- ³ A.g.e.
- ⁴ Arnold Fruchtenbaum, *Israelology: The Missing Link in Systematic Theology* (San Antonio, Texas: Ariel Ministries, 1994), s. 609-611.
- ⁵ John S. Feinberg, "Systems of Discontinuity," in *Continuity and Discontinuity: Perspectives on the Relationship Between the Old and New Testaments*, ed. John S. Feinberg (Westchester, Illinois: Crossway Books, 1988), s. 76.
- ⁶ C. E. B. Cranfield, *A Critical and Exegetical Commentary on The Epistle to The Romans*, 2 Cilt. (Edinburgh: T & T Clark, 1979), 2. Cilt, s. 448 alıntı yapan: Thomas Ice, "What is Replacement Theology?", *Pre-Trib Research Center*, < <http://www.pre-trib.org/article-view.php?id=249> > (2 Haziran 2008 tarihinde erişilmiştir)
- ⁷ Robert Saucy, "Israel and the Church: A Case for Discontinuity," *Continuity and Discontinuity: Perspectives on the Relationship Between the Old and New Testaments*, ed. John. S. Feinberg (Westchester, Illinois: Crossway Books, 1988), s. 249. Saucy'nin her türlü yer değiştirme öğretisiyle ilgili vardığı sonuçlar etkileyicidir. Eğer "yer değiştirme öğretisi" gerçek olsaydı, Tanrı'nın Kilise'ye yönelik, kurtarıcıya dayalı amaçlarının güvenilirliğini sorgulayan bir durum yaratırdı; a.g.e., s. 259. Antlaşma vaatleri koşulsuz olduğuna göre (tartışmalı noktanın bu olduğunu anlıyorum), Tanrı'nın verdiği vaatlerden vazgeçmesi, O'nun sadakatinin değişken olduğunu da gösterir (krş. Rom. 11:29). Aynı durum, Kutsal Kitap'ın ve Kuran'ın geçerliliği tartışılırken de geçerlidir. Müslümanlar Kutsal Kitap'ın, Kuran'ın daha üstün olan vahyi ışığında, feshedilmiş olduğuna inanır. Ancak bir insan, Tanrı'nın bir vahyini (Yeni Antlaşma'yı, ki metinde onun daha aşağı bir nitelikte olduğunu belirten hiçbir ifade yer almaz) feshedebileceğini kabul ediyorsa (Müslümanlar için mümkün ve beklenilirdir bu), daha sonra verilen bir başka vahyi de (Kuran'ı) feshedebileceğini kabul etmesi gerekir. Bu çıkarım kaçınılmazdır. ⁸ Carl B. Hoch, Jr., *All Things New* (Grand Rapids, Michigan: Baker Books, 1985), s. 282. Yazarın buradaki amacı Tanrı'nın halkı, İbrahim'in soyu, tapınak ve benzeri diğer terimlerin "İsrail halkının yerine bir başka topluluğun geçirilmesini" ya da İsrail teriminin "ruhsallaştırılmasını" gerekli kılmadığını açıklamaktır. A.g.e., s. 292.
- ⁹ Fruchtenbaum, *Israelology*, 766-818.
- ¹⁰ http://faculty.bbc.edu/mstallard/Biblical_Studies/Methodology/Methodology.htm (3 Haziran 2008 tarihinde erişilmiştir) Bkz. 'Focus on the Glory of God in Dispensationalism' (Power Point). [Ed.: Bu sayfa ve sunum kaldırılmıştır, artık sitede bulunmuyor.] Bu sunumda, Tanrı'nın yüceliği kavramının kusursuz bir betimlemesi görülür. Burada Pier'in, 'Tanrı'yı en çok yüceltmış olduğumuz zaman, O'ndan en çok zevk aldığımız zamandır,' düşüncesi reddedilmez. Stallard'ın sunumu, bu bakış açısını genişletir ve imanlı bireyin ötesine -İsrail halkına, uluslara, doğaya, meleklerle vb.- taşır.

Tarifsiz Huzur

✍️ Dane Ortlund

🗨️ Şafak Tari

Açık ve kesin bir tanrıbilimsel söylemde bulunma ihtiyacı, imanlıların şiddetli zulüm görmesi ve Tanrı'nın kâinatın yegâne yöneticisi olma hakkına dair sağlam inanç – bunların hepsini bir araya getirdiğinizde ne elde edersiniz? 1562 yılında Kral Philip'e gönderilen Belçika-Hollanda İnanç Bildirgesi'nin 13. Maddesi. O bildirgenin eşliğindeki mektupta dilekçe sahiplerin ikrarlarını inkâr etmektense 'sırtlarını kamçıya, dillerini kılıca, ağızlarını tıkaca ve tüm bedenlerini ateşe teslim edeceklerini' açıkladılar Belçika-Hollanda İnanç Bildirgesi'nin 13. maddesinde şöyle yazar.

İyi olan Tanrı'nın her şeyi yarattıktan sonra bunları tesadüfe ya da kismete terk etmediğine, bunun aksine her şeyi Kendi kutsal istemi uyarınca yönettiğine ve yönlendirdiğine, öyle ki bu dünyada hiçbir şeyin O'nun belirlediği düzen dışında gerçekleşmediğine inanırız....

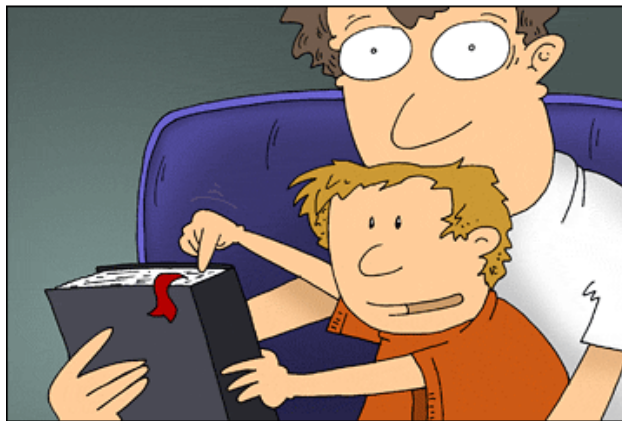
O'nun insan kavrama yeteneğini aşan işlerini uygunsuz bir merakla sorgulamaya ve anlamaya çalışmak ne haddimiz, ne de isteğimizdir. Bizden saklı tutulan Tanrı'nın adil hükümlerinin önünde büyük bir alçakgönüllülük ve hürmetle eğiliriz. İsa Mesih'in öğrencileri olmak tatminiz. O Kendi Sözü'nde bize ne açıklıyorsa onları öğrenir, daha ötesine gitmeyiz.

Bu öğreti bizlere tarifsiz bir huzur verir, çünkü hiçbir şeyin tesadüf eseri olmadığını ve her şeyin yalnızca lütfekâr göksel Baba'mızın belirlediği şekilde meydana geldiğini öğretir. O bir baba şefkati ve ilgisiyle bizi gözetir, yarattığı her şeyi Kendi denetimi altında tutar, öyle ki ne saçımızın bir telinin (ki bunun sayısı bellidir) ne de bir küçücük kuşun Baba'nın isteği olmadan yere düşmesi mümkün değildir.

Biz bu düşüncenin – O'nun bütün bizi incitecek kötülükleri ve düşmanlarımızı denetimi altında tuttuğunu ve hiçbir şeyin O'nun isteği ve izni dışında olmayacağını bilmenin verdiği huzurla yaşarız.

Ben buna inanıyorum. **e**

Bu makale ilk olarak *Strawberry-Rhubarb Theology*, < <http://dogmadoxa.blogspot.com/2011/01/unspeakable-comfort.html> > (31 Ocak 2011 tarihinde erişilmiştir) sitesinde yayınlanmıştır. Yazarın izniyle yayınlanmıştır.

Richard Germain'e te teşekkürler

27.10.2008

Kutsal Kitap'ın çok güzel, baba. Nasıl açılır?

Telif Hakları © Gospel Communications International, Inc - www.reverendfun.com

Dul Kadının Gücü

✍ Susan Craig

🗨 Şafak Tanı

1987 yılında Fildişi Sahili Cumhuriyeti'ne varışımından itibaren hem tanıdığım hem de tanımadığım kişilerden bana parasal ve diğer maddi yardım talepleri gelmeye başladı. Bu taleplere verdiğim karşılık, istekte bulunan kişinin yaklaşımına, onunla olan ilişkiye, “cömertlik” konusundaki o günlerdeki görüşüme ve elimdeki imkânlarla göre değişiyordu. Herkesin isteğini karşılayacak olanaklara sahip değildim. Bunu yapabilseydim bile, her zaman için pusuda bekleyen “bağımlılık yaratma” (yardım ettiğim insanların bana bağımlı olması) tehlikesi vardı.

Çok daha sonra, kilise odaklı, tasarruf ve ödünç verme modelleri hakkında aldığım eğitimin ardından, yardıma ihtiyacı olan kişinin para ve diğer maddi ihtiyaçlarının ‘dış’ yardımlar olmaksızın, kendi kaynaklarını ve toplumsal ilişkilerini kullanması suretiyle Tanrı tarafından karşılandığıyla ilgili örnekleri Kutsal Kitap'ta araştırdım. Kendime örnek aldığım anlatım 2. Krallar 4:1-7 ayetlerinde yer alıyor. Bu kısım, nadiren verdiğim pazar vaazlarımda, Hristiyan kadınlara yaptığım konuşmalarda ve kilise odaklı tasarruf ve ödünç verme modelini çevre kiliselerde tanıttığım toplantılarda beğenilen bir örnek oldu. Öykünün teması, toplantılardaki Hristiyan önderler tarafından çok sevildi. Nedenini açıklayacağım.

Kutsal Kitap'ta, *Elişa'nın Yoksul Bir Dula Yardımı* adıyla yer alan bu öyküde şöyle anlatılır: [Tanrı'nın] peygamber topluluğundan bir adamın dul karısı maddi sıkıntıya düşer. Bunun üzerine kadın peygamber Elişa'ya gidip kocasının ölürken geride borç bıraktığını, alacaklılarınsa borcun karşılığında iki oğlunu alıp köle olarak götürmek istediğini yana yakıla anlatır.

Elişa karşılık olarak kadına nasıl yardımcı olabileceğini sorar. Elişa eğer çağımızda yaşayan Batı Afrikalı bir peygamber, elçi, piskopos, müjdeci, pastör, diyakoz ya da bizim gibi bir hizmetkâr olsaydı, kendine sorduğu bu sorunun karşılığında;

- Elini cebine atıp, kadına borcun bir kısmını karşılayacak para vermeyi önerebilirdi;
- Borcu kısmen ya da tümüyle sildirmek amacıyla alacaklılarla konuşmayı önerebilirdi;
- Kadının akrabalarına gidip bu borcu ödemelerini rica edebilirdi;
- Kadına bu sorunu çözmesi için Tanrı'ya dua edeceğini ve bu konuda kendisine haber vereceğini söyleyebilirdi;
- Kadının ihtiyacının nasıl karşılanacağını kararlaştırmak için kilise önderlerini acilen toplantıya çağırabilirdi;
- Kadınlıkla birlikte dua ederek, Tanrı'ya duruma müdahale etmesini ve kadını kocasının alacaklılarından kurtarmasını dileyebilirdi.

Bütün bu karşılıklar yararlıdır, üstelik aşağı yukarı Kutsal Kitap'a uygun oldukları da söylenebilir. Buna rağmen Elişa yukarıda sayılanların hiçbirini yapmadı. Elişa kadına nasıl yardım edebileceğini sorduktan hemen sonra bir soru daha yöneltti: “Söyle bana, evinde neler var?” Kadının yerinde olsaydım herhalde umudum bir anda balon gibi sönerdi. Çünkü Elişa bana yardım edebileceğini ima ettiği anda büyük bir umuda kapılmış olurdum. Üstelik ona sorunumu çözecek birçok yol göstermeye de hazır olurdum, zira Elişa'nın ilk sözlerinden sorunumu *kendisinin* çözeceğini sanırdım. Ama hayır, o böyle yapmak yerine topu bir anda bana fırlatıyor. Daha ilk sorusunu yanıtlamama fırsat vermeden, benden bir şeyler isteyen başka bir soru yöneltiyor. Zaten yoksulluk yüzünden iki evladımın elimden alınacağı bir duruma düşmüşken, nasıl verecek bir şeyim olabilir?!

Dul kadın, duygularını bir yana bırakıp Elişa'ya gerçekleri yansıtan bir cevap verdi. "Azıcık zeytinyağı dışında, kulunun evinde hiçbir şey yok' dedi. Ne var ki onun için kaptaki "azıcık" yağ, yani yarısı boş olan yağ kabı, Elişa'nın gözünde yarısı dolu olan bir yağ kabıydı. Elişa kadına komşularından boş kap istemesini söyledi.

Kadının yerinde ben olsaydım o anda Elişa'ya şöyle derdim: "Ey mübarek peygamber, Eriha'daki kirli su pınarını temiz ve bereketli suya çeviren sen değil miydin? Moavlılar'a karşı kazanılacak zaferin haberini İsrail, Yahuda ve Edom krallarına Tanrı'dan ileten sen değil miydin? Beni ve sahip olduğum azıcık şeyi işin içine katmadan, bu alacaklıları Tanrı'yla birlikte -ikiniz- başımdan uzaklaştıramaz mısınız?"

Kadın Elişa'nın bu garip talimatını neyse ki sorgulamadı. Evdeki azıcık zeytinyağını komşularından aldığı kaplara oğullarıyla birlikte imanla boşalttı. Tanrı yağı mucizevî bir şekilde çoğalttığı gibi, kapları da sağlayabilirdi. Ama O bunu yapmadı. Tanrı dul kadının komşularını niçin işin içine kattı? Bu öykü bizlere kadının, bir mucize için bile, başkalarına -komşularına, ailesine ve içinde yaşadığı topluluğa - ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. Kadının yağı satıp alacaklılara gereken ödemeyi yapabilmesi ve kalan parayla yaşamını oğullarıyla sürdürebilmesi, komşularıyla kurduğu olumlu ilişkilerle orantılıydı. Kadının ihtiyacı komşularının ona verdiği kapların içinde karşılanmıştı. Elimdeki tek kabın içinde azıcık yağ varsa, bunun fazlaca bir değeri olmaz. Oysa diğerleriyle birlikte kaynaklarımızı bir araya topladığımız zaman, kolaylıkla kâra dönüşecek büyük bir miktara sahip oluruz.

Dul kadının Tanrı'ya olan imanı ve bağlılığı, ayrıca Tanrı'nın peygamberine gösterdiği itaati beni şaşırtıyor. Ben olsaydım yağın akışı durduğunda yerimde sevinçle zıplayıp, "Halleluya!" diye bağırır, ardından da dışarı çıkıp gözlerimin önünde gerçekleşen mucizeyi tüm dünyaya ilan ederdim. Bu mucize, kapalı kapılar ardında gerçekleşmiş olsa bile (Tanrı bunu herkesin bilmesini istemedi), sevincimi saklamayı başaramazdım. Oysa dul kadın duygularına hâkim oldu ve varsayımlarda bulunmadı. O sadece Tanrı adamına gidip zeytinyağının akışının durduğunu söyledi.

Bu durumda Tanrı adamı ona, "Aferin. Şimdi yağı bana ver, ben borcunu hallederim. İçin rahat olsun" diyebilirdi. Oysa adam ona yağı satmasını ve borcunu ödemesini, paranın geri kalmasıyla oğullarının ve kendisinin geçinebileceğini bildirdi.

Dul kadın sorumluluğundan kurtulmamıştı. Yani bu mucize, onun kocasının borcunu ödeme ya da bu konuda çaba gösterme sorumluluğunu ortadan kaldırmamıştı. Hristiyan önderler işte bu yüzden öyküyü çok sevdiler. Çünkü herkesin sorununu çözmek veya bir çözüm yolu bulmak zorunda olmadıklarının farkına vardılar. Bunun yerine, muhtaç olanın, elinde olanın değerini ve potansiyelini anlamasına yardım edebileceklerini ve onu bu potansiyeli azami derecede büyütme için diğerleriyle işbirliği yapmaya teşvik edebileceklerini fark ettiler. Böylelikle sorun ve çözümü için yapılması gereken işi kişinin sorumluluğuna bırakabildiler.

Dilerim ki Rab yolumuza çıkardığı ihtiyaç içindeki her bir kişi için bizlere kendi sevgisini, merhametini, şefkatini, bilgeliğini ve basiretini versin. Ve dilerim ki Rab, insanların sorunlarına sağladığı çözümlere mucizelerinden de bir ölçü katarak sevincimizi daha da artırsın!

Bu alıntı yazarın izniyle yapılmıştır. Makale ilk kez *Women of the Harvest* dergisinin Eylül/Ekim 2010 sayısında yayımlanmıştır. < <http://www.womenoftheharvest.com> > (15 Aralık 2010 tarihinde erişilmiştir)

Kitap İncelemesi

Onur, Hamilik, Hıslımlık ve Arınma

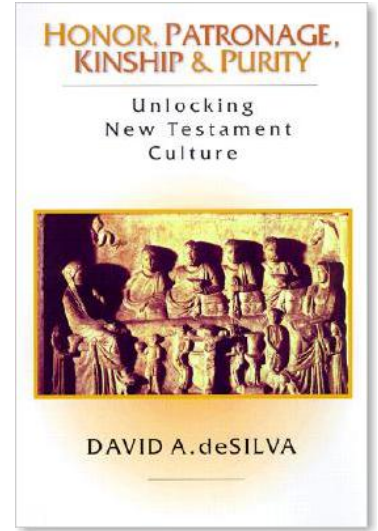
Ken Wiest

David DeSilva

Honor, Patronage, Kinship and Purity
(Downers Grove, Illinois: IVP Academic, 2000).

David DeSilva, Yeni Antlaşma'nın kültürü ve tarihi konusunda ustadır ve ustalığı onun kitabının her sayfasında görülür. Kutsal Kitap'tan herhangi bir paragrafı yorumlarken göz önüne alınması gereken iki bağlam vardır: yazınsal ve tarihsel. Tarihsel bağlamın bir kısmı, kitabın yazarının ve okuyucularının kültürüdür. Yeni Antlaşma'yı kaleme alanlar yaşamlarını dönemin değerlerine göre sürdürüyor ve buna göre tanımlarını yapıyor, sözcüklerini seçiyordu, dolayısıyla okuyucular da içerikte aktarılan kültürü anlıyorlar ve yazılanları doğal olarak yaşadıkları değerlerin çerçevesinde yorumluyorlardı. Günümüzün okuyucusu ise, konuyu tüm içeriğiyle anlamak adına, yazılanların kültürel çerçevesini öğrenmeye ihtiyacı var.

David DeSilva kitabında, İsa'nın ve elçilerin yaşadığı dönemdeki Yahudi ve Grek (ve Roma) dünya görüşünün dört önemli öğesinden söz eder. Bu öğeler onur, hamilik, hıslımlık ve paklıktır. Yazar, Kutsal Kitap dönemindeki din dışı kaynakları kullanarak Eski Antlaşma döneminde sözü geçen bir öğenin nasıl anlaşıldığını açıkladıktan sonra o öğenin Yeni Antlaşma dönemine gelindiğinde nasıl değiştiğini, geliştiğini de anlatır. Kitap teoriye değil, pratiğe dayalıdır; sadece Kutsal Kitap'ı yorumlamaz, bugünkü Batılı toplumların söz konusu öğenin nasıl değiştirdiğini de dile getirir. Yani yazarın anlattıkları, hem içinde bulunduğumuz kültürü hem Kutsal Kitap'ı anlayabilmemizi sağlar.

Onur ve Utanç

1. Onur ve utancı temel alan bakış açısı, hem Yeni Antlaşma döneminde hem de bugünkü Ortadoğu'da çok yaygındır. Kültürün toplumsal birliğinin ve kültürel değerlerin rolünü anlamak, onur ve utancın gücünü kavramayı sağlar. Utanç, bireyin ait olduğu grubun değerlerinden sapmasını önler. Özellikle kanunlaşmamış değerleri korumaya yarar.
2. Grubun gözünde ayrıcalık sayılan onur, bireye atfedilir veya birey tarafından kazanılır. Bu yüzden birey grubun takdirini bekler ve gözetir. Örneğin, İsa'nın Ferisilerle konuşmalarında onur ve utanç meselesi sık sık gündeme gelir. En çok üzerinde durulan sorun, kimin Tanrı'nın sözünü en iyi ve doğru yorumladığına yöneliktir. Özellikle Matta 21-23. bölümlerde görülen bu tartışmalarda, Ferisilerin sık sık İsa'nın yetkisini sorgulayarak halkın önünde küçük düşürülmesine yol açmaya çalıştıkları görülür. Halbuki sonunda İsa'nın cevapları karşısında her seferinde Ferisiler şaşkınlığını gizleyemez, halk da hayran kalır. İsa onur kazanır halktan, Ferisiler ise utanır, sessiz kalır ve kaçır.
3. Buldukları grubun değerlerinin sınırları dışına çıkan bireyler, ayıplanmanın (örneğin, Mesih'e iman etmekten ötürü) üstesinden gelmek için belli bir stratejiye ihtiyaç duyarlar. Stratejinin bir parçası şudur: Artık bireyin beklediği takdir, Tanrı'dan ve kiliseden (yani imanlılar topluluğundan) gelecektir. Bunun yanı sıra, gruptan gelen hakaret ve ayıplanmanın doğru değerlendirilmesi gerekir: Bu davranışlar cehalet ve

günahtan kaynaklanır, İsa Mesih'in onurlandırmasına denk değildir. Ayrıca imanlıların Hristiyan değerlerini benimsemelerine yardım etmek amacıyla, hata yaptıklarında onları utandıracak, yıkıcı değil yapıcı sözler söylemek faydalı bile olabilir (Rom. 8:14-17; 1Ko. 1:18-31; Ef. 2:1-10; Flp. 2:5-11; İbr. 3:1-6; 12:1-4; 1Pe. 2:12; 3:16; 4:12-16).

İyiliklerin Karşılığı, Hamilik

1. Bu unsur şöyle özetlenebilir: Hami armağanları karşılık beklemeden verir (hayır işler) ama hediye alan kişi karşılık verme sorumluluğuna sahiptir. En çok beklenen karşılık şükrandır.
2. Tanrı'nın Yeni Antlaşma döneminde insanlara döktüğü lütf, 'hayır' olarak değerlendirilebilir ve karşılığında imanlının minnettarlığını gerektirir. Minnettar olmamak saygısızlıktır. Tanrı'nın lütfü herhangi bir haminin verdiği armağandan ötedir, çünkü Tanrı düşmanlarına bile lütf gösterir.
3. Kutsal Kitap'ta hamiyete sadece minnettarlık, vefa ve saygı göstermenin yetmediği görülür. Armağan alan kişinin iyilikler yapması da beklenirdi. Tanrı'nın verdiği armağanlar Tanrı'nın amacına uygun bir şekilde kullanılmalıdır. Örneğin imanlı sahip olduğunu malını mülkünü Tanrı'ya ait olduğunu kabul ederek bunları başkalarının yararına kullanmalıdır (Rom. 2:2-4; 5:5-11; 8:1-17,32; 2Ko. 8:9; Gal. 3:1-5,28-4:7; Ef. 1:2-14; 3:20; 5:19-20; Flp. 4:6-7; 1Se. 5:18; İbr. 12:28; 1Pe. 2:21; 5:7).

Hısmılık, Aile İlişkileri

1. Bireyin kimliğinin bir parçası aileden gelir. Kutsal Kitap'ta, aile fertlerinin arasında rekabet olmaması ve birliğin korunması için her şeye başvurulduğu görülür. Ailenin iyiliği uğruna güven, akrabaların utancını örtbas etme, sabır ve affetme gibi değerler çok önemliydi.
2. Yeni Antlaşma'ya göre kilise bir ailedir; olgun imanlıları yetiştirmek için bu aile kavramının anlaşılması gerekir. Tanrı'nın ailesinin bir parçası olma onuru, imanlıları birbirlerine kan bağından daha yakın bir şekilde bağlar.
3. İmanlılar bazen konum karmaşası yaşarlar. Birey artık bir imanlı olarak Tanrı'nın ailesinin bir parçasıdır ama dünya onu bu gözle görmez veya bu doğrultuda davranmaz. Bu karmaşa, Mesih'in yaşadıkları düşünülerek giderilebilir: Mesih bundan daha da fazlasını yaşamıştır. Cennetin bereketleri ve kilisenin bir parçası olmanın sevinci de bu zorluğun giderilmesinde rol alır.
4. Kardeşlik kavramı, imanlıların başkalarına rencide edici davranışlarda bulunmak yerine, içten sevgi göstermelerini gerektirir. Bu sevgide rekabetten uzak bir tavır ve gerçek, samimi bir birlik vardır (Rom. 8:14-23; 1Ko. 1:10-11; Gal. 3:26-4:7; 5:13-26; Ef. 1:5; 1Yu. 4).

Arınma, Paklık

1. Paklık kutsallığın sınırını oluşturuyordu; murdarlık ise bu sınırların ötesine geçmekti. Kutsal olan bir şey, tam, mükemmel ve yerli yerinde kabul ediliyordu. O yüzden murdar bir şeyin kutsal bir yere girmesi tehlikeliydi. Bu durum göz önüne alındığında, kutsal bir yere girmek isteyen için şart koşulan sunuların ne kadar önemli olduğu anlaşılır. Paklık, bir grubu diğerlerinden ayırır, onu dışarıdan gelen etkilerden korurdu.
2. Bu konunun önemi özellikle kahinlerin görevlerinde görülür (Lev. 11-15). İnsanların bu konuyu hafife almalarının ne kadar tehlikeli olduğu, Levililer 10. bölümde anlatılan olaydan anlaşılır.
3. Eski Antlaşma'daki 'kutsal yer' kavramı, Kutsal Ruh'un hem kilisede hem de imanlıda konut kurmasında görülür (1Ko. 3:16-17; 6:19-20; Ef. 2:20). Paklık konusu imanlılar için artık fiziksel kurallarla değil, Tanrı ile olan ilişkiyi kirleten ahlaksal etkenlerle ilgilidir. Yeni Antlaşma'da arınma, vaftiz ve adanmışlıkla ilgili ayetler bulunur (2Ko. 6:14-7:1; Ef. 5:3-5; 1Se. 4:3-7; Tit. 3:4-6; İbr. 10:19-22; 1Pe. 1:16-17; 1Yu. 3:1-3; Va. 7:9,14).

İmanlı birey bu gerçekleri doğru bir şekilde değerlendirdiğinde kendi yeni konumu daha iyi kavrar. O noktadan hareket ederek neyin değerli olduğunu, başkalarını değerli kılan şeyin ne olduğunu, kendi arzularını, önyargılarını, varsayım ve düşüncelerini yeniden gözden geçirebilir.

Kaçımız Eski Antlaşma'yı okurken insanların neden belirli bir şekilde davrandıklarını görebiliyoruz? Kaçımız murdarlık konusunu ve neden o kadar uzun bölümlerin bu konuya ayrıldığını anlayabiliyoruz? Tahminime göre çoğumuz anlamıyoruz, çünkü bunların nedenlerini düşünmüyor, üzerinde durmuyoruz. David DeSilva'nın bu kitabı, sadece bu dört konuda değil, aslında genel olarak kültürün rolünü yorumlamanın ne kadar önemli olduğunu ve çözüm yollarının neler olabileceğini anlamaya, dolayısıyla daha iyi yorumcu olmamıza yardım ediyor. Çoğumuz bu konularla ilgilenmiyoruz, aklımıza getirmiyoruz bile bunları. Aslında bu değerlerin insanların kararlarında ne kadar önemli bir rol aldığına farkında değiliz. Bu kitabı okuduktan sonra, kültür değerlerimizin yorumlarımızı, seçimlerimizi, duygularımızı ve düşüncelerimizi ne kadar etkilediğini, hatta belirlediğini görmeye başlıyoruz. Bu kitabın yardımıyla, biz artık bu değerlerine **göre** değil, yani 'dünyanın gidişatına **göre**' değil, Tanrı'nın iyi hoş ve beğenilir isteğine göre bu kültürde nasıl yaşamamız gerektiğini anlıyoruz.

“Kutsal Kitap sizin hakkınızda değil, O'nun hakkındadır. Ayrıca ‘O’ sıklıkla İsa olarak tanımlanır. O'nun bu önemine ve odak noktası oluşuna rağmen, ben ‘Kutsal Kitap Tanrı hakkındadır’ demeyi tercih ederim. (Evet, İsa Mesih Tanrı’dır. Ne var ki, ben Üçlülük Tanrı’ya inanırım, ‘yalnız İsa’ diyen Üniteryenlerden değilim.) Zira ‘her şeyi’ İsa Mesih’e bağlamak kişiyi tartışmalı bir tiplendirmeye ya da sıradan bir mecaza götürür. Örneğin, Yusuf’un her şeyiyle Mesih’e işaret ettiği Kutsal Kitap’ta hiç bildiriliyor mu? Aralarında benzerlikler var mı? Elbette var, ancak bu tür benzetimlerin kaynağı ne? Kutsal Yazılar mı? Yoksa yorumcunun kendi hayal gücünden mi? Ben, Kutsal Yazılar’ın yetkisine atfettiğim söylemlerin yaratıcılıktan ziyade sağlam bir temele dayanmasını yeğlerim. Bana sakıngan ya da tereddütlü diyebilirsiniz. Kendi düşüncelerimi kuralsızca Kutsal Yazılar’a atfetmektense, Kutsal Kitap’taki bazı noktalar gözümde kaçsın daha iyi. Tereddütsüzce ‘RAB diyor ki...’ diyebilmeyi ve söylediklerimin kaynağının kendi yaratıcı benzetimlerim ya da ‘olağanüstü sezgilerim’ değil de, Tanrı olduğunu bilmek isterim.”

Rodney Decker

< <http://ntresources.com/blog/?p=1078> >
(18 Aralık 2010 tarihinde erişilmiştir)